

ברכות (דף כא)

ורבי אלעזר אמר: ספק קרא קריאת שמע ספק לא קרא - חוזר וקורא קריאת שמע, ספק התפלל ספק לא התפלל - אינו חוזר ומתפלל. ורבי יוחנן אמר: ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו.

ואמר רב יהודה אמר שמואל: היה עומד בתפלה ונזכר שהתפלל - פוסק, ואפילו באמצע ברכה. - איני? והאמר רב נחמן: כי הוינן בי רבה בר אבוה, בען מיניה, הני בני בי רב דטעו ומדכרי דחול בשבת, מהו שיגמרו? ואמר לן: גומרין כל אותה ברכה! - הכי השתא! התם - גברא בר חיובא הוא, ורבנן הוא דלא אטרחהו משום כבוד שבת, אבל הכא - הא צלי ליה. ואמר רב יהודה אמר שמואל: התפלל ונכנס לבית הכנסת ומצא צבור שמתפללין, אם יכול לחדש בה דבר - יחזור ויתפלל, ואם לאו - אל יחזור ויתפלל. וצריכא: דאי אשמעינן קמייתא, הני מילי - יחיד ויחיד, או צבור וצבור, אבל יחיד לגבי צבור כמאן דלא צלי דמי - קמשמע לן; ואי אשמעינן הכא - משום דלא אתחיל בה, אבל התם דאתחיל בה, אימא לא - צריכא.

אמר רב הונא: הנכנס לבית הכנסת ומצא צבור שמתפללין, אם יכול להתחיל ולגמור עד שלא יגיע שליה צבור למודים - יתפלל, ואם לאו - אל יתפלל

ספר אור זרוע ח"א - הלכות תפילה (סימן צד)

וה"מ בצבור דתפלת צבור קיימא במקום תמידין דלית לן רשות לאוסופי אבל יחיד אי בעי לצלויי תפלת רשות קודם תפלת המנח' כעין תחנונים אינו מפסיד שהיחיד מקריב עולת נדבה ועוד זו השמועה דשמואל דאמר התפלל ביחיד ונכנס לביהכ"ס ומצא צבור מתפללין אם יכול לחדש דבר בתפלה יתפלל כלו' כיון שחדש דבר בתפלה שם הראשונה תחנונים ומותר לו בצבור להתפלל שכן אפי' בתמיד אם הקריב יחיד תמיד ונתכוין שאין הצבור מקריבין בו ביום תמיד ונמצא שהצבור מקריבין יוצא בתמיד של צבור והראשונה עולה לו נדבה כך ענין התפלה ע"כ פי' ר"ח.

רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק א

מצות עשה להתפלל בכל יום שנאמר ועבדתם את ה' אלהיכם, מפי השמועה למדו שעבודה זו היא תפלה שנאמר ולעבדו בכל לבבכם אמרו חכמים אי זו היא עבודה שבלב זו תפלה, ואין מנין התפלות מן התורה, ואין משנה התפלה הזאת מן התורה, ואין לתפלה זמן קבוע מן התורה.

ולפיכך נשים ועבדים חייבין בתפלה לפי שהיא מצות עשה שלא הזמן גרמא אלא חיוב מצוה זו כך הוא שיהא אדם מתחנן ומתפלל בכל יום ומגיד שבחו של הקדוש ברוך הוא ואחר כך שואל צרכיו שהוא צריך להם בבקשה ובתחנה ואחר כך נותן שבח והודיה לה' על הטובה שהשפיע לו כל אחד לפי כחו.

אם היה רגיל מרבה בתחנה ובקשה ואם היה ערל שפתיים מדבר כפי יכולתו ובכל עת שירצה, וכן מנין התפלות כל אחד כפי יכולתו, יש מתפלל פעם אחת ביום, ויש מתפללין פעמים הרבה, והכל יהיו מתפללין נכח המקדש בכל מקום שיהיה, וכן היה הדבר תמיד ממשנה רבינו ועד עזרא.

כיון שגלו ישראל בימי נבוכדנצר הרשע נתערבו בפרס ויוון ושאר האומות ונולדו להם בנים בארצות הגוים ואותן הבנים נתבלבלו שפתם והיתה שפת כל אחד ואחד מעורבת מלשונות הרבה וכיון שהיה מדבר אינו יכול לדבר כל צורכו בלשון אחת אלא בשיבוש שנאמר ובניהם חצי מדבר אשדודית וגו' ואינם מכירים לדבר יהודית וכלשון עם ועם ומפני זה כשהיה אחד מהן מתפלל תקצר לשונו לשאול חפציו או להגיד שבח הקדוש ברוך הוא בלשון הקדש עד שיערבו עמה לשונות אחרות, וכיון שראה עזרא ובית דינו כך עמדו ותקנו להם שמנה עשרה ברכות על הסדר, שלש ראשונות שבח לה' ושלש אחרונות הודיה, ואמצעיות יש בהן שאלת כל הדברים שהן כמו אבות לכל חפצי איש ואיש ולצרכי הציבור כולן, כדי שיהיו ערוכות בפי הכל וילמדו אותן ותהיה תפלת אלו העלגים תפלה שלימה כתפלת בעלי הלשון הצחה, ומפני ענין זה תקנו כל הברכות והתפלות מסודרות בפי כל ישראל כדי שיהא ענין כל ברכה ערוך בפי העלג.

משנה מסכת אבות פרק ב משנה יג

רבי שמעון אומר הוי זהיר בקריית שמע ובתפלה וכשאתה מתפלל אל תעש תפלתך קבע אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ברוך הוא שנאמר (יואל ב') כי אל חנון ורחום הוא ארך אפים ורב חסד ונחם על הרעה ואל תהי רשע בפני עצמך: